

B.K. BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
A CBSE DAY-CUM-BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

PERIODIC_TEST-01 (2025-26)

SANSKRIT (119)

Class : IX
Date : 04.07.2025
Admission No.:

Duration : 1 Hrs
Max. Marks : 25
Roll No.:

सामान्यनिर्देशाः

1. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 2 पृष्ठे मुद्रिते स्तः ।
2. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 5 प्रश्नाः सन्ति ।
3. प्रत्येकं भागम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि ।
4. उत्तरलेखनात् पूर्व प्रश्नस्य क्रमाङ्कः अवश्यं लेखनीयः ।
5. प्रश्नस्य क्रमाङ्कः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः ।
6. सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि ।
7. प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः ।

प्रश्नपत्रस्वरूपम् -

'क' भागः अपठितावबोधनम्	10 अङ्काः
'ख' भागः अनुप्रयुक्तव्याकरणम्	11 अङ्काः
'ग' भागः पठितावबोधनम्	04 अङ्काः

खण्ड 'क' अपठित भागः

प्रश्न 01 गद्यांशान् ध्यानेन पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत । (गद्यांश को ध्यान से पढ़कर प्रश्नों के उत्तर दीजिए।)

Read the paragraph carefully and answer the questions.)

मम प्रियं पुस्तकं रामायणम् अस्ति। अस्मिन् ग्रन्थे मर्यादापुरुषोत्तमस्य श्रीरामस्य जीवनवृत्तं वर्तते। अस्य लेखकः महर्षिः वाल्मीकिः आसीत्। सः आदिकविः आसीत् अतः तस्य रचनां 'आदिकाव्यम्' इति कृत्वा विद्वांसः स्मरन्ति। एतत् काव्यम् अनुष्टुप् छन्दसि निबद्धम् । अत्र श्लोकानां संख्या चतुर्विंशतिसहस्रं वर्तते, तेन रामायणं 'चतुर्विंशति-साहस्री संहिता' इति नाम्ना अपि विद्वद्भिः स्मर्यते। इदं कविना नारदमुनेः प्रेरणया ब्रह्मणः वचनेन च रचितम् ।

1. एकपदेन उत्तरत-

1X2=2

- (i) रामायणे कस्य महापुरुषस्य जीवनवृत्तं वर्तते ?
- (ii) रामायणं केन नाम्ना अपि विद्वद्भिः स्मर्यते ?
- (iii) इदं कविना कस्य प्रेरणया रचितम् ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

2X2=4

- (i) विद्वांसः रामायणम् 'आदिकाव्यम्' इति कृत्वा किमर्थं स्मरन्ति ?
- (ii) कविना रामायणम् कस्य प्रेरणया कस्य च वचनेन रचितम् ?
- (iii) रामायणे श्लोकानां संख्या कति वर्तते ?

III. ययानिर्देशम् उत्तरत-

1X3=3

- (i) 'रचितम्' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् ?

(क) रामायणम्
(ग) श्रीरामः

(ख) विद्वांसः
(घ) कविना

- (ii) 'विद्वांसः' अस्य कर्तृपदस्य क्रियापदं किम् ?

(क) अस्ति
(ग) मन्यन्ते

(ख) वर्तन्ते
(घ) स्मरन्ते

- (iii) 'महर्षिः' इति पदस्य अनुच्छेदे विशेषः कः ?

(क) वाल्मीकिः
(ग) कविना

(ख) लेखकः
(घ) प्रियम्

(iv) 'मूर्खाः' इति पदस्य कः विपर्ययः अनुच्छेदे प्रयुक्तः?

(क) पुस्तकम्

(ग) रामायणम्

(ख) कविः

(घ) विद्वांसः

IV. अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत।

1X1=1

खण्ड 'ख' अनुप्रयुक्त व्याकरण भागः

प्रश्न 02 वर्णमालाम् अनुसृत्य प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1X4=4

वर्णमाला के आधार पर प्रश्नों के उत्तर लिखिए Answer the questions based on the alphabet

(i) सम्पूर्णस्वरान् लिखत।

(ii) 'च' वर्ग लिखत।

(iii) 'प' वर्गस्य उच्चारण स्थानं किम् ?

(iv) ऊष्म व्यंजनानि कानि ?

(v) कंठीयाः वर्णाः के ? लिखत।

(vi) 'श' वर्णः कैः वर्णैः निर्मितः भवति।

प्रश्न 03 स्थूलपदेषु सन्धिच्छेदम् अथवा सन्धिं कृत्वा उत्तरपुस्तिकायां लिखत- (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1X4=4

(स्थूल पदों में सन्धि अथवा सन्धिच्छेद करके उत्तर पुस्तिका में लिखिए।

Separate or join bold words and answer in the answer sheet.)

(i) एषः (नै+ अकः) ----- उत्तमम् अभिनयं करोति ?

(ii) (यदि + अपि) ----- सा बालिका पठति तथापि तस्याः अंकाः न आगच्छन्ति।

(iii) अहं प्रतिदिनं प्रातः (सूर्योदय) ----- + ----- काले व्यायामं करोमि।

(iv) अस्माकं भारते वनेषु (सर्व + औषधयः) ----- मिलन्ति।

(v) अद्य मम विद्यालये वार्षिक + उत्सवः ----- अस्ति।

प्रश्न 04 अधोलिखितेषु पदेषु उचितां विभक्तिपदं चित्वा रिक्तस्थानानि प्रपूर्य वाक्य शुद्धिं करोतु - (प्रश्न त्रयम्)

1X3=3

(नीचे लिखे पदों में से उचित विभक्तिपद चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति करके वाक्य शुद्ध कीजिए।)

(Fill in the blanks of the following sentences with the correct Inflection words.)

(i) मनोहरः ----- गच्छति।

(क) उद्यानाय

(ख) उद्यानं

(ग) उद्यानस्य

(घ) उद्यानेभ्यः

(ii) ----- लेखं लिखति।

(क) देवेन्द्रः

(ख) वृक्षः

(ग) वाहनं

(घ) सिंहः

(iii) रमेशः ----- सह बहिः गच्छति।

(क) मित्रैः

(ख) समुद्राभ्यां

(ग) वृक्षेण

(घ) पुस्तकैः

(iv) चित्रकारः ----- चित्रं निर्माति।

(क) वर्णस्य

(ख) वर्ण

(ग) वर्णाः

(घ) वर्णेन

खण्ड 'ग' पथितावबोधन भागः

प्रश्न 05 अधोलिखित वाक्येषु रेखांकित पदम् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत – (केवलं पञ्चप्रश्नाः)

1X4=4

नीचे दिए गए वाक्यों में रेखांकित पद के आधार पर प्रश्न निर्माण कीजिए

Construct a question based on the underlined term in the sentences below

(i) माधवः उज्जैन्याम् अवसत्।

(ii) ब्राह्मणी शिशुः रक्षायै ब्राह्मणं नियोज्य स्नातुम् अगच्छत्।

(iii) सः ब्राह्मणः नकुलं बालरक्षायां व्यवस्थापयत्।

(iv) नकुलस्य मुखं पादाः च रक्तेन विलिप्ताः।

(v) ब्राह्मणः राजगृहं श्राद्धार्थम् अगच्छत्।

===== समाप्तम् =====